

Temat lekcji: W grupie jestem odpowiedzialny za innych

Opracowanie: Lidia Banaszek

Czas: 2 godziny lekcyjne (w tym projekcja filmu)

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa (klasy 7-8), szkoła ponadpodstawowa

Przedmiot: godzina wychowawcza

Po zajęciach uczeń będzie umiał:

- zdefiniować pojęcie „grupa społeczna” i wskazać grupy, w których funkcjonuje na co dzień;
- wyjaśnić znaczenie odpowiedzialności za inne osoby w grupie;
- dostrzegać problemy rówieśników i udzielać im wsparcia;
- wskazać sposoby udzielenia pomocy innym osobom w grupie;

Metody pracy:

burza mózgow, rozmowa kierowana, wejście w rolę – drama, tunel myśli, burza mózgow

Środki dydaktyczne:

- film „Męska sprawa” Sławomira Fabickiego,
- materiał pomocniczy dla ucznia dołączony do scenariusza
- materiał pomocniczy dla nauczyciela dołączony do scenariusza

Pojęcia kluczowe:

grupa społeczna, odpowiedzialność, wsparcie

Przebieg lekcji:

1. Przedstaw uczniom temat lekcji oraz jej cele. Następnie poproś, aby w burzy mózgow wymienili oni wszystkie grupy, w których funkcjonują (rodzina, klasa, grupa koleżeńska, organizacja szkolna, drużyna sportowa, przyjaciele, koledzy z podwórka, wspólnota parafialna itp.). Wyjaśnij, że wszystkie wymienione przez nich grupy można określić terminem „grupa społeczna”. Podaj krótką definicję tego pojęcia. Wypisz na tablicy cechy charakterystyczne (wspólny cel, określone reguły, struktura, zachodzące relacje i komunikacja).
2. Następnie wybierz jedną z grup wymienianych przez uczniów. Poproś podopiecznych, by spróbowali ją opisać, odpowiadając na pytania:
 - *Jaki jest jej cel?*
 - *Jakie reguły w niej obowiązują?*
 - *Jaka jest jej struktura?*
 - *Jak wyglądają relacje między jej członkami?*
 - *Jak komunikują się jej członkowie?*
3. Przedstaw uczniom podstawowe informacje dotyczące filmu Sławomira Fabickiego „Męska sprawa” dostępne stronie www.filmotekaszkolna.pl. Odtwórz film.
4. Po projekcji zapytaj podopiecznych o pierwsze wrażenia z filmu. Daj im czas na podzielenie się emocjami.
5. Następnie poproś uczniów, aby wskazali grupy społeczne, w których na co dzień funkcjonuje Bartek, główny bohater filmu. Propozycje zapisz na tablicy (w rodzinie, w szkole, w drużynie piłkarskiej, w grupie kolegów grających w piłkę po lekcjach, w grupie osób zainteresowanych opieką nad bezdomnymi psami).

6. Podziel podopiecznych na zespoły. Każdy z nich zajmuje się jedną z grup społecznych, do których należy Bartek. Zadaniem uczniów jest jej scharakteryzowanie zgodnie z załączonymi pytaniami:

- *Kto tworzy tę grupę?*
- *Jakie są relacje między członkami tej grupy?*
- *Jakie cele ma dana grupa?*
- *Jakie zasady obowiązują w tej grupie?*
- *Jaka jest jej struktura?*
- *Jak Bartek funkcjonuje w tej grupie?*

Poproś uczniów, aby spróbowali ocenić sytuację Bartka w każdej z tych grup. Podczas pracy podchodź do każdego z zespołów, wyjaśniaj ewentualne wątpliwości, zadawaj pytania naprowadzające. W tym zadaniu uczniowie ćwiczą charakteryzowanie grup społecznych i ocenianie ich funkcjonowania, nie jest konieczna prezentacja na forum klasy. Karta pracy pomocna w tym ćwiczeniu znajduje się w materiale pomocniczym.

7. Po skończonej pracy zaproponuj uczniom dramę, podczas której będą mogli lepiej zrozumieć uczucia głównego bohatera filmu. Jeden z uczniów (ochotnik!) będzie miał za zadanie wcielić się w rolę Bartka. Daj mu czas na tzw. wejście w rolę. Poproś, by jako Bartek na forum klasy opowiedział o tym:

- *Jakie ma problemy?*
- *Co czuje?*
- *Czego oczekuje od innych, otaczających go osób (rodziców, trenera, nauczycieli, kolegów)?*

Pozostali uczniowie słuchają go i zastanawiają się, co jako koledzy mogą powiedzieć Bartkowi, by udzielić mu wsparcia.

8. Kiedy uczeń grający Bartka skończy opowiadać, poproś pozostałych podopiecznych, aby ustawili się w dwóch rzędach, twarzami do siebie, tworząc tunel. „Bartek” przechodzi bardzo powoli między rzędami. Koledzy w tym czasie zwracają się do niego ze słowami wsparcia:

- *Bardzo dobrze grasz w piłkę nożną.*
- *Trener bardzo cię ceni.*
- *Jesteś potrzebny w drużynie piłkarskiej.*
- *Ojciec jest dumny z twoich sukcesów w drużynie.*
- *Jesteś równym kolegą.*
- *Potrafisz się opiekować zwierzętami.*
- *Potrafisz stanąć w obronie słabszych.*

9. Powiedz, że na tym kończy się drama – uczniowie powinni wyjść z roli. Poproś ucznia, który wcielał się w rolę Bartka, by opowiedział, jak się czuł w pierwszej części ćwiczenia (kiedy opowiadał o sobie), a jak wtedy, gdy koledzy zwracali się do niego z życzliwymi słowami.

Podsumowanie:

Po podsumowaniu tego ćwiczenia zachęć uczniów do rozmowy na temat:

- *Jaki wpływ ma grupa na jej członków?*
- *Jakie są nasze obowiązki wobec osób w grupie, do której należymy? (powinniśmy sobie pomagać, wspierać się nawzajem, dbać o bezpieczeństwo innych, czuć się odpowiedzialnymi za innych)*

Praca domowa:

Poleć uczniom, aby w domu zastanowili się i napisali, jak mogliby pomóc Bartkowi, gdyby chodził z nimi do klasy.

Materiał pomocniczy dla nauczyciela

Przykłady odpowiedzi uczniów

a) GRUPA I

SYTUACJA BARTKA W RODZINIE	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY
[Przykłady wypowiedzi: - ma dach nad głową - ma pełną rodzinę - matka się nim opiekuje (ciepły posiłek, ubranie) - matka go kocha i martwi się o niego - posiada młodszego brata, który czasem go wspiera]	[Przykłady wypowiedzi: - nie ma prawdziwego kontaktu z rodzicami - może liczyć tylko na zdawkowe rozmowy - rodzice nie wykazują zainteresowania jego problemami - żyje w bardzo skromnych warunkach materialnych - jego matka jest ciągle zajęta pracą - ojciec nie pracuje, większość czasu spędza w łóżku - ojciec nerwowo reaguje na uwagi w dzienniczku syna - ojciec krzyczy na Bartka i bije go - chłopiec boi się ojca - nie czuje się w domu rodzinnym bezpieczny, dlatego często wymyka się do schroniska]

b) GRUPA II

SYTUACJA BARTKA W SZKOLE	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY
[Przykłady wypowiedzi: - należy do grupy formalnej - ma kolegów, z którymi może spędzać czas - ma konkretne obowiązki - może zdobywać wiedzę]	[Przykłady wypowiedzi: - sprawia problemy wychowawcze - nauczyciele mają o nim złą opinię - nauczyciele wpisują uwagi do jego dzienniczka - nauczyciele nie rozmawiają z nim osobiście, nie próbują mu pomóc - Bartek nie jest dobrym uczniem - szkoła nie jest dla Bartka miejscem przyjaznym]

c) GRUPA III

SYTUACJA BARTKA W DRUŻYNIE PIŁKARSKIEJ	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY
[Przykłady wypowiedzi: - Bartek jest najlepszym zawodnikiem - razem z kolegami osiąga sukcesy - rozwija swoje zainteresowania - pożytecznie spędza czas - ma zaspokojoną potrzebę przynależności i tożsamości grupowej - cieszy się uznaniem trenera i kolegów - trener wstawia się za nim, wybawia go z kłopotów w nauce - uczy się zasad życia w grupie]	[Przykłady wypowiedzi: - dla trenera Bartek jest przede wszystkim środkiem do zdobycia kolejnego sukcesu - trener wymaga od Bartka dyscypliny, podporządkowania się, a zauważa jego problemów - trener próbuje rozwiązać problem siłą, a nie poprzez spokojną rozmowę - trener zachowuje się wobec Bartka równie despotycznie jak ojciec - Bartek nie ufa swojemu trenerowi]

d) GRUPA IV

SYTUACJA BARTKA W GRUPIE KOLEŻEŃSKIEJ	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY
[Przykłady wypowiedzi: - Bartek jest najlepszym zawodnikiem - razem z kolegami osiąga sukcesy - rozwija swoje zainteresowania - pożytecznie spędza czas - ma zaspokojoną potrzebę przynależności i tożsamości grupowej - cieszy się uznaniem trenera i kolegów - trener wstawia się za nim, wybawia go z kłopotów w nauce - uczy się zasad życia w grupie]	[Przykłady wypowiedzi: - dla trenera Bartek jest przede wszystkim środkiem do zdobycia kolejnego sukcesu - trener wymaga od Bartka dyscypliny, podporządkowania się, a zauważa jego problemów - trener próbuje rozwiązać problem siłą, a nie poprzez spokojną rozmowę - trener zachowuje się wobec Bartka równie despotycznie jak ojciec - Bartek nie ufa swojemu trenerowi]

e) GRUPA V

BARTEK W SCHRONISKU DLA ZWIERZĄT JAKO OPIEKUN STAREGO, CHOREGO, PSA	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY
[Przykłady wypowiedzi: - Bartek czuje się potrzebny - Bartek okazuje czułość, miłość, troskę, ma kim się opiekować – robi coś dobrego dla zwierzęcia - kontakt z psem uspokaja go - bronić psa, broni siebie - z psem nawiązuje kontakt emocjonalny - w schronisku rozładowuje negatywne emocje - tu jest bezpieczny]	[Przykłady wypowiedzi: - prawdopodobnie straci swojego przyjaciela - przeżywa chorobę psa - przywiązał się do zwierzęcia i będzie mu smutno, gdy pies padnie - śmierć psa może przyjąć jako własną porażkę]

Materiał pomocniczy dla ucznia

KARTA PRACY UCZNIĄ

GRUPA I

Odpowiedzcie na pytania:

- Kto tworzy tę grupę?
- Jakie są relacje między członkami tej grupy?
- Jakie cele ma dana grupa?
- Jakie obowiązują w tej grupie zasady?
- Jaka jest struktura tej grupy?
- Jak Bartek funkcjonuje w tej grupie?

Uzupełnijcie tabelę:

SYTUACJA BARTKA W RODZINIE	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY

GRUPA II

Odpowiedzcie na pytania:

- Kto tworzy tę grupę?
- Jakie są relacje między członkami tej grupy?
- Jakie cele ma dana grupa?
- Jakie obowiązują w tej grupie zasady?
- Jaka jest struktura tej grupy?
- Jak Bartek funkcjonuje w tej grupie?

Uzupełnijcie tabelę:

SYTUACJA BARTKA W SZKOLE	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY

GRUPA III

Odpowiedzcie na pytania:

- Kto tworzy tę grupę?
- Jakie są relacje między członkami tej grupy?
- Jakie cele ma dana grupa?
- Jakie obowiązują w tej grupie zasady?
- Jaka jest struktura tej grupy?
- Jak Bartek funkcjonuje w tej grupie?

Uzupełnijcie tabelę:

SYTUACJA BARTKA W DRUŻYNIE PIŁKARSKIEJ	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY

GRUPA IV

Odpowiedzcie na pytania:

- Kto tworzy tę grupę?
- Jakie są relacje między członkami tej grupy?
- Jakie cele ma dana grupa?
- Jakie obowiązują w tej grupie zasady?
- Jaka jest struktura tej grupy?
- Jak Bartek funkcjonuje w tej grupie?

Uzupełnijcie tabelę:

SYTUACJA BARTKA W GRUPIE KOLEŻEŃSKIEJ	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY

GRUPA V

Odpowiedzcie na pytania:

- Kto tworzy tę grupę?
- Jakie są relacje między członkami tej grupy?
- Jakie cele ma dana grupa?
- Jakie obowiązują w tej grupie zasady?
- Jaka jest struktura tej grupy?
- Jak Bartek funkcjonuje w tej grupie?

Uzupełnijcie tabelę:

BARTEK W SCHRONISKU DLA ZWIERZĄT, JAKO OPIEKUN STAREGO, CHOREGO PSA	
DOBRE STRONY	ZŁE STRONY